

a számítógépi és távközlési háttér folyvást erősödik, beleértve az általa tartalmazott információk mennyiségét és mind árnyaltabb feldolgozottságát.

/ZUS'MAN, O. N.: Naučnye sotrudniki kak potrebiteli rezul'tatov bibliometričeskih (naukometričeskih) issledovanij. = Naučno-tehničeská informáciá, 1. ser. 3. sz. 2000. p. 11–17./

(Futala Tibor)

Kétségbeejtő helyzetben Oroszország vidéki egyetemi könyvtárai

Az Oroszországi Föderáció területén 1920 és 1992 között 37 klasszikus értelemben vett egyetem és ugyanannyi egyetemi könyvtár működött, közülük 35 vidéken (12 az autonóm köztársaságokban, 7 az ország központi területén, 6 a Volga-melléken, 10 a Távols-Keleten). 1992-ben a korábbi főiskolák egyetemekké minősítésével 97-re nőtt az egyetemek és könyvtárai száma. Ez a „rangemelő” intézkedés balszerencsés volt mind a klasszikus egyetemek, mind könyvtárai számára, ui. a költségvetés egyetemi rovata, miközben nem nőtt összességében, végletesen elaprózódott.

A vidéki egyetemek és könyvtárai 1995 óta – mondhatni – nyomorognak. A könyvtáros munkatársak bérezése szegénytelenül alacsony (van, ahol a személyzetet egyszerűen elbocsátották, és a hallgatókra bízta a kölcsönzést), az állománygyarapítás minimális, a folyóirat-járatás – 1980-hoz képest – tízedére csökkent. Ezzel szemben nőtt az olvasók száma, minthogy egyre kevesebb értelmi-

ségi tudja megvásárolni a számára szükséges alapvető műveket, illetve járni a szakmájába vágó legfontosabb folyóiratokat. A könyvtárak egy-egy példányos új beszerzéseire hatalmas nyomás nehezedik. Nincs mód arra, hogy e könyvtárak kiteljesítetten éljenek a fizetett köteles példány biztosításának lehetőségeivel. Sőt: még a könyvtárközi kölcsönzés is lehetetlenné vált a postai költségek magas volta, illetve az e célra szolgáló előirányzatok hiánya miatt.

Nincs pénz új épületek – olvasói terek és raktárak – építésére, még a régiek karbantartására sem, amelyek közül nem is egy életveszélyes állapotban van. Több könyvtár kért és kér támogatást a lakosságtól, és mind több szolgáltatásáért szed térítést.

/ARTISEVIČ, V. A.: Biblioteki provincial'nyh universitetov Rossii. = Naučnye i tehničeskije biblioteki, 7. sz. 1999. p. 53–55./

(Futala Tibor)

Tudományos-műszaki tájékoztatási szindróma Lengyelországban

A fejlett nyugati államokban a 60-as és a 70-es évektől kezdve hatalmas összegekkel támogatták a tudományos-műszaki tájékoztatást. Azóta is állami-kormányzati kötelezettségnek tekintik e munka és az általa produkált szolgáltatások kiemelt kezelését, nem utolsósorban a szüntelenül modernizálható technika előteremtését a meghatározó intézmények és szolgáltatások számára.

Lengyelországban ezzel szemben soha nem jutott elég pénz a tudományos-műszaki tájékoztatás megfelelő „kistafirozására”. Elképzelések és elhatározások ugyan voltak a munka rendszerbe

szervezésére (vö. a SINTO terveivel), eredmények is születtek e téren, ezek azonban nem voltak átütőek. A lengyel ipar inkább licencek és know-how-k vásárlására állt rá, s kevésbé érdeklődött a tudományos-műszaki információk hasznosításából is keletkező hazai fejlesztések megvalósítása iránt. A társadalmi-gazdasági fordulat következményeként még az is kiöntetett a „fürdővízzel együtt”, ami korábban jó volt, többé-kevésbé megbízhatóan működött. Az országban egyoldalú volt a nyugati tájékoztatási politika olvasata: csak a „mindenki felelős a maga informáltságáért” vonatkozásokra koncentrált.

Ezért volt kénytelen a Tudományos Kutatási Bizottság információs munkabizottsága új, több vonatkozásban tulajdonképpen felújított programot kimunkálni a tudományos-tájékoztató rendszer megvalósítására. Eszerint egy ilyen országos rendszernek garantálnia kell:

- az országos rendszerfejlesztési program alapján a központi intézmények működésének, technikai és technológiai egységesítésének támogatását;
- megfelelő erőforrások biztosítását az iménti feladatok megvalósításához;
- a rendszer számára a jogszabályi alapokat;
- a rendszer kiépüléséhez szükséges szervezési feladatok elvégzését;
- a nemzetgazdaság információellátásához az alapvető módozatok kimunkálását;
- a műszaki infrastruktúra és a számítógépesítés fejlesztését;
- a rendszeres fejlesztés és fenntartás egyik előfeltételét, a kutatómunkát;
- a személyi utánpótlást biztosító képzés és továbbképzés hatékony programjait.

A legsürgetőbb kérdés most a rendszer legitimmé tétele, ha úgy tetszik, az információs rendszerről szóló 1971. évi 35. számú minisztertanácsi határozat megújítása, beleértve a rendszer központjának újbóli létrehozását is. Ezenkívül ismételtlen ugyancsak életre kell kelteni azt az 1979. évi minisztériumközi rendeletet, amely 18 központi nagykönyvtár gyűjtőkörét „cövekelte ki”, s a to-

vábbiakban a számukra meghatározott kötetek teljesíthetőségének szintjén dotálni őket. Nem utolsósorban rendezni kell a nemzeti könyvtárak mint a korszerű könyvtári-tájékoztató rendszerek meghatározó fontosságú intézményének feladatait, amelyek átfogják (át kell hogy fogják) a hazai dokumentumtermés begyűjtése, feltárása és használata szempontjából lényeges műveleteket és szolgáltatásokat. (Mindezt a legkorszerűbb technikával és technológiával kell megoldani, és a nem hagyományos, az ún. szürke dokumentumokra is kiterjeszteni.)

A következő nagy feladat a NASK számítógépes hálózat kiépítése a tudományos akadémia, a felsőoktatás és az ágazati tudományos-műszaki tájékoztatás valamennyi érdemleges intézetének és könyvtárának részvételével. Ami a kutatást és a képzést-továbbképzést illeti: kívánatos – az optimális nagyságrendek felé közelítve – az EU-trendekhez való igazodás. Egészében véve a lehető legsürgősebben a tudománypolitika szerves összetevőjévé kell tenni a tudományos-műszaki tájékoztatást, illetve intézményi és szolgáltatási rendszerét ehhez mérten „rangemelni”.

MALINOWSKA, Elżbieta: Problemy informacji naukowej i technicznej w Polsce. = Przegląd Biblioteczny, 67. köt. 4. sz. 1999. p. 295–309./

(Futala Tibor)

Új könyv: The public libr@rian's guide to the Internet

A közkönyvtárosok kalauza az internet kezelésére című, 2000-ben kiadott könyv arra szolgál, hogy az internetet alig vagy nem használó közkönyvtárosok megváltoztassák az internet használatával szemben sokszor tapasztalt ellenérzésüket.

A mű három részből áll. Az elsőben megismerkedhet az olvasó az internet alapjaival, és azzal, hogyan lehet leghatékonyabban használni. A 2. rész, amely a kötet felét teszi ki, az interneten hozzáférhető információforrásokkal ismerteti meg a könyvtárost. Azokkal a használati módokkal foglalkozik leginkább, amelyek a közkönyvtárakban szoktak előfordulni. A harmadik rész arról szól, hogyan lehet integrálni az internetet a közkönyvtári szol-

gáltatások közé. A három aktuális fejezetet egy, a jövő távlataival foglalkozó rész követi. A kötetet egy rövid mutató, terminológiamagyarázat és más internetterminológiákra mutató URL-ek jegyzéke egészíti ki.

A könyv szerzői: S. Criddle, A. McNab, S. Ormes és I. Winship. Kiadója a Library Association Publishing, London. A 264 oldalas kötet ára 19,95 GBP. ISBN 1-85604-328-2

JASLIB Online and CD Notes, 13. köt. 10. sz. 2000. p. 16./

(R. P.)